

ESADE

**“La Xina ha de demostrar
si és viable un capitalisme
sense democràcia”**

ESADE

Jaume Giné (Balaguer, Noguera, 1948) és professor de dret i negocis a l'Àsia de la Facultat de Dret d'ESADE. En aquesta entrevista analitza els reptes i les amenaces de l'economia xinesa, noranta anys després de la instauració oficial del comunisme.

El comunisme a la Xina és mort?

—Sí, totalment. La societat xinesa és una altra, tot i que el comunisme continua essent oficialment vigent i una foto de Mao Zedong presideix la plaça de Tiananmen. La Xina ja ha abandonat el comunisme revolucionari, des que Deng Xiaoping el 1978 va canviar la societat. Amb tot, encara és una societat jeràrquica i es regeix per la cultura de Confuci. Avui dia, el país camina cap a una economia de mercat. Es tracta d'un procés gradual que ha durat trenta anys, passant d'un sistema comunista a una economia de mercat, si bé té característiques pròpies. I el Partit Comunista Xinès és un instrument per a assegurar l'ordre polític i social establert, a més del procés de reformes econòmiques que han de permetre de continuar creixent.

—S'encamina cap al capitalisme convencional?

—En el cas de la Xina caldria parlar d'un capitalisme confucià sense pluralisme polític, sense democràcia. I aquest és el gran dilema des d'una òptica occidental, que la Xina crea una gran economia de mercat però a la vegada sense pluralisme polític, perquè el sistema continua essent controlat per un partit-estat.

—A parer vostre, és viable un sistema capitalista en un gran país sense democràcia?

—Em feu la pregunta del milió de dòlars! Això, d'alguna manera, ho intenta la Xina. Dins el partit comunista hi ha dues faccions, i una és favorable a una reforma que vagi obrint lentament les portes a la participació política, però en cap cas amb la intenció de reproduir un sistema democràtic de tipus occidental, perquè això significaria perdre el monopoli de l'estat. Que sigui possible dependrà de moltíssims factors.

—Per exemple?

—La societat xinesa canvia molt des de baix. Avui dia els conflictes socials i laborals no són excepcionals, sobretot per la manera com s'ha fet aquesta transició econòmica que ha portat a un creixement del país molt elevat —el 2010, l'economia xinesa va créixer d'un 10,3% i ja és la segona economia mundial, a més del primer exportador del món—, però ha generat greus desigualtats territorials i socials. Hi ha diverses Xines amb ritmes diferents de modernització i desenvolupament econòmic, que es manifesten en les grans disparitats entre les zones costaneres i les del centre i l'interior del país. Per aquesta raó, Pequín aplica unes polítiques econòmiques flexibles. En aquest context, la gran preocupació del partit comunista és si pot continuar creixent obrint alguna via a la participació política. Però hi insisteixo: no pensa a crear un model polític de democràcia parlamentària, ni de bon tros.

“El creixement de la Xina és molt fort, però amb greus desigualtats territorials i socials”

—Si la Xina ha d'arribar a ser la primera economia del món, no es podrà permetre un sistema econòmic tan peculiar amb risc de fer aigües.

—És cert, però la Xina ha demostrat fins ara que és possible d'anar creixent econòmicament —això sí, amb un gran impacte ambiental— sense fer una reforma profunda del sis-

tema polític. De fet, aquest model de creixement sense pluralisme polític podria exportar-se a països en via de desenvolupament que ja els agrada, el model xinès. Em refereixo a alguns països autoritaris de l'Àfrica i fins i tot del sud-est asiàtic, perquè hi ha models com el del Vietnam, de Laos, Cambotja i Myanmar que, si bé poden celebrar eleccions periòdicament, no tenen un sistema de partits que hi permeti l'alternança al poder. I Singapur, un dels països més rics del món on governa el mateix partit des del 1960; cal no descartar que també es decanti per un model d'economia de mercat sense pluralisme polític com el de la Xina.

—En quin termini considereu que podria consolidar aquest capitalisme confucià, la Xina?

—El temps de la Xina és un altre. Jo confio que en dues o tres dècades aquest país s'hagi obert, però malauradament aquesta obertura no s'ha produït encara. Tanmateix, no podem fer cap previsió, perquè en aquest país el rellotge no funciona igual que al nostre... Recordo que quan es van celebrar els Jocs Olímpics a Pequín, el 2008, es van publicar molts llibres que asseguraven que amb motiu d'aquest esdeveniment la Xina faria el gran salt democràtic, com havia passat en uns altres països que havien estat economies desenvolupades però sense pluralisme polític, com ara Corea del Sud i Taiwan, i el Japó. La Xina ja s'havia incorporat a l'OMC (Organització Mundial del Comerç) el 2001, i hi havia indicis d'un possible salt cap a l'obertura democràtica. Però no va passar, això.

—El 2008 és l'any de la fallida financera i de Lehman Brothers. Hi té res a veure, malgrat que la Xina no en va quedar perjudicada?

—Sí, hi va influir molt. En el moment que la Xina havia de fer el gran salt democràtic cap a una economia de mercat, va passar precisament que el model dels Estats Units va fer fallida. I, en aquest escenari, la Xina encara va fer un salt econòmic més gran del previst, aprofitant la conjuntura que tant els Estats Units com la Unió Europea entraven en una greu crisi financera. La Xina tenia unes

reserves de diners extraordinàries que anaven creixent de resultes de l'entrada de divises per l'exportació i més mitjans, i així es va convertir en un dels motors de l'economia mundial, mentre que els EUA i la UE ja no podien fer de motors. I, de fet, aquesta conjuntura ha donat forces al Partit Comunista per a defensar el seu model, remarcant que aquells qui parlen de democràcia també tenen un sistema corrupte. Des del 2008, la Xina ha anat creixent moltíssim, i enguany es preveu que creixerà d'un 9,3%.

—Quins interrogants es presenten en el futur d'aquesta economia?

—Cada any, els salaris a la Xina creixen entre un 10% i un 15%, i els preus dels aliments s'enfilen ja fins al 6,4%. Una inflació com aquesta és indicadora d'un creixement important però desordenat. I ja es comencen a presentar dubtes en el sistema financer, sobre si els xinesos estan tan bé com sembla.

—I ho estan, al vostre entendre?

—El 2009, el govern xinès, per a evitar que el seu país també fos víctima de la crisi financera, va aprovar uns plans d'estímul de l'economia i va començar a donar grans quantitats de diners als bancs, però aquesta inversió es va canalitzar a través dels poders públics cap als governs provincials i locals, que no van fer unes inversions productives, sinó en grans infraestructures i en coses que han ajudat a fer créixer el país però deixant de banda bona part de la població.

—A la Xina hi ha milions de pisos que no es venen, i ja es parla de bombolla immobiliària. Podria arribar a esclatar, i quines conseqüències tindria?

—Podria esclatar, però és difícil de dir si passarà o no. El govern va començar a donar crèdits i hi va facilitar l'accés a la població. Part d'aquests diners es van destinar a la compra d'un habitatge, de vegades amb finalitats especulatives. La por als efectes d'un esclat de la bombolla immobiliària és latent, és un perill present a la Xina, perquè el *boom* de la construcció és extraordinari.

—El govern ho controla absolutament tot, fins i tot la moneda. Aquesta supervisió minimitza riscos?

—Certament, és més difícil que esclati, perquè el govern ho controla tot i, a més, té unes reserves de divises de gairebé tres bilions de dòlars. Només que retirés els bons del tresor que té, podria tancar tots els forats que hi ha en aquests moments a les diverses administracions locals i regionals. La disponibilitat de reserves li dona una sortida, cosa que no té el govern espanyol.

—En el context actual, i en previsió que la Xina esdevingui la primera economia mundial, la UE i els EUA haurien de revisar la seva relació amb aquests països?

—La Unió Europea ja ho fa i, de fet, l'economia alemanya va molt bé perquè exporta molts béns d'equip. La diferència entre la UE i els Estats Units respecte a la Xina és que els europeus són molt més laxos en la qüestió de la tecnologia que no pas els nord-americans. En un moment en què la zona euro té greus dificultats financeres, li va molt bé que la Xina —que té la reserva de divises més gran del món i que vol diversificar la seva cartera exterior, fins ara molt concentrada en bons del tresor dels EUA— vagi a Europa a invertir en bons alemanys i a comprar empreses.

—Les relacions són molt més fluides entre la UE i la Xina que no pas entre els EUA i la Xina, doncs.

—Sí, perquè els americans són molt més rebecs per factors de caràcter polític i geoestratègic. Competeixen en tots dos àmbits a la part de l'Àsia Oriental. Els EUA tenen preocupacions polítiques que Espanya ni es planteja, per exemple. Si la Xina volgués donar suport a l'euro, només caldria modificar el valor de la seva moneda. Això ajudaria molt perquè facilitaria molt més el comerç exterior, però la Xina s'estima més ajudar particularment algun país que no pas ajudar globalment Brussel·les.

—També hi ha competència comercial. La Xina ha deixat de ser només una fàbrica de productes de baixa qualitat.

—Exacte, la Xina és molt més que la fàbrica del món de pràcticament tota mena de productes. Si va començar produint béns de consum d'ús intensiu de mà d'obra, avui ofereix productes d'alt valor afegit i fort contingut tecnològic, i ja llança les seves marques a l'àmbit internacional, o fins i tot intenta adquirir marques de renom mundial per a superar les fortes barreres que troba per a entrar en les xarxes de distribució internacional controlades pels Estats Units, la UE i el Japó.

Gemma Aguilera